

si odbytného, či zdali si vyhrazuje pro případ opětného ovdovění nárok na pensi. Neučiní-li nijakého prohlášení, anebo vyhradí-li si nárok na pensi, zůstává jí nárok ten zachován, nedostane-li pense po druhém manželu. Prohlásí-li však, že se vzdává nároku na pensi, přísluší jí v době provdání nárok na odbytné.

Z ustanovení, že tento eventuální nárok na odbytné přísluší vdově v době jejího provdání, plyne, že nárok na odbytné není vázán podmínkou, že v budoucnosti, až by po případě znovu ovdověla, neobdrží po svém druhém manželu pense, neboť v době sňatku, kdy odbytné má být podle zák. splatno, nelze nikdy bezpečně zjistiti, obdrží-li v případě opětného ovdovění vdova pensi po druhém manželu čili nic, a zákon výslovně váže nárok, o němž právě jedná, podmínkou, že vdova neobdrží pense po druhém manželu, a nestanoví, že by odbytné nepřislušelo, provdá-li se vdova za osobu, po níž by mohla obdržeti pensi.

Poněvadž žal. úřad ve svém rozhodnutí vycházel z opačného právního názoru, než jak byl zde vyložen, bylo jeho rozhodnutí zrušiti pro nezákonnost.

### Č. 10.512.

**Pojištění pensijní: Pojistná povinnost obchodního zástupce?**

(Nález ze dne 28. dubna 1933 č. 7524.)

Prejudikatura: Boh. A 7129/29, 9144/31 a j.

Věc: Jaroslav V. ve Z. proti ministerstvu sociální péče o pensijní pojištění.

Výrok: Stížnost se zamítá pro bezdůvodnost.

Důvody: Zemská úřadovna I. Všeobecného pensijního ústavu v Praze prohlásila výměrem ze 13. února 1925 st-le v jeho zaměstnání u firmy Kavoprůmysl spojených družstevních sušáren, společnosti s r. o. v Praze, od 1. května 1923 za pojištěním povinna. Námitkám, jež proti tomuto výměru podala firma, býv. zsp v Praze nevyhověla. Dalšímu odvolání jejímu min. soc. péče nař. rozhodnutím vyhovělo, a zrušivši rozhodnutí zsp-é i uvedený výměr zemské úřadovny, vyslovilo, že st-l nepodléhá od 1. května 1923 pojistné povinnosti, ježto není k firmě v poměru služebním (§ 1151 o. z. o.), takže chybí nezbytný předpoklad pro pojistnou povinnost, stanovený v § 1 odst. 1 pens. zák. V dalších důvodech uvedeno, že ze smlouvy uzavřené mezi st-lem a zúčastněnou stranou dne 21. června 1923 plyne, že nešlo o služební poměr, předpokládající podřízenost st-lovu, nýbrž že st-l byl ve své činnosti zcela samostatný a nezávislý. Toto stanovisko žal. úřad podrobným rozбором smlouvy odůvodňuje, uváděje, že st-l si cestovní dispoziční určoval sám a nemusel určitá místa neb osoby k rozkazu firmy navštěvovati.

O stížnosti uvažoval nss takto:

Jádrem sporu jest otázka pensijní pojistné povinnosti st-le jako obchodního zástupce firmy Kavoprůmysl v době od 1. května 1923, tedy v době platnosti zák. č. 89/20, podle kterého ji žal. úřad také posuzoval. Základním předpokladem pro pensijní povinnost určité osoby podle § 1



odst. 1 tohoto zák. jest, aby osoba ta byla v poměru služebním. Podle ustálené judikatury nss-u (srv. na př. Boh. A 3977/24, 4330/25, 7548/28, 8582/30, 9144/31, 9389/31) sluší služebním poměrem rozuměti ony vztahy, které vyplývají pro kompaciscenty z uzavřené smlouvy služební ve smyslu § 1151 o. z. o., podle něhož služební smlouva vzniká, zaváže-li se někdo konati po nějakou dobu jinému služby. Podstatným znakem služební smlouvy na straně zaměstnancově je tedy závazek konati zaměstnavateli služby. Z této jeho povinnosti pak vyplývá, že zaměstnanec v příčině konání služeb jest vázán rozkazy zaměstnavatele, z čehož pak plyne poměr vázanosti a podřízenosti zaměstnance k rozkazům zaměstnavatele. Ze stejného právního hlediska vychází také žal. úřad, jak z odůvodnění nař. rozhodnutí jest zřejmo, a stížnost jeho správnost nepopírá. — Pensijní pojistnou povinnost st-lovu popřel žal. úřad z toho důvodu, že na základě smlouvy uzavřené mezi st-lem a firmou z 21. června 1923 a jeho výpovědi dospěl k úsudku, že ve smluvním poměru mezi nimi sjednaném nelze shledati takové pojmové znaky podřízenosti a vázanosti st-le k rozkazům firmy, které by byly s to, aby tento smluvní poměr bylo možno kvalifikovati jako poměr služební ve smyslu § 1151 o. z. o., takže tu chybí nezbytný předpoklad pro pojistnou povinnost st-lovu, vyžadovaný v § 1 odst. 1 pens. zák.

Stížnost, vytýkajíc nař. rozhodnutí nezákonnost, snaží se naproti tomu z jednotlivých ustanovení řečené smlouvy a z dopisů firmy, které předkládá, dovoditi, že st-l k firmě v poměru služebním byl.

Jde tedy o to, zda v poměru mezi st-lem a firmou lze shledati shora uvedené podstatné pojmové znaky smlouvy služební. Vzájemný jejich smluvní poměr byl vymezen smlouvou z 21. června 1923, které se dovolává jak žal. úřad, tak i stížnost. Její obsah jest nesporný, neboť stížnost netvrdí, že by byl snad v rozporu se skutečným stavem, nebo že by ustanovení smlouvy byla změněna souhlasnou vůlí stran. Stížnost nenamítá zejména, že by smluvní poměr st-le k firmě v době před uzavřením uvedené smlouvy byl upraven podstatně jinak. Obsah smlouvy té jest proto především rozhodný pro posouzení právní povahy vzájemného služebního poměru mezi st-lem a firmou, a tedy základem pro řešení sporné otázky.

Stížnost vytýká, že ustanovení této smlouvy žal. úřad náležitě neocenil. K odůvodnění této výtky poukazuje na body 1 a 3, 9, 13 a 15 smlouvy, podle kterých byl st-li pevně vyměřen rayon pro sbírání objednávek, který byl povinen systematicky zpracovati a vylepiti v něm reklamní plakáty, prodej zboží měl se díti jménem společnosti, jež sama měla vésti korespondenci, st-l nebyl oprávněn stornovati objednávky, musil navštívit zákazníky v jednom měsíci, zasílati firmě denní zprávu, jež si také vyhradila předepisovati st-li cestovní tury a požadovati od něho cestovní návrhy, které směly býti provedeny jen s jejím svolením a schvalovati objednávky. Stížnost dovolává se dále dopisu firmy z 22. ledna 1924, jímž firma st-li sdělila, že i nejzapadlejší vesničku musí navštívit jednou za dva měsíce, a jak si má při tom počínati, pak dopisů ze 6. března 1924, 13. září 1923 a z 24. července 1924, v nichž mu ukládala, kam se má ke sjednání obchodů odebrati a konečně dopisů z 25. září a 7. října 1925, jimiž urgovala dodávání denních zpráv a žádala vysvětlení, proč v uvedených tam dnech neprováděl akvisici. Všemi těmito



poukazy snaží se stížnost doličiti, že st-l byl ve všech směrech na firmě závislý, nebyl oprávněn samostatně rozhodovati a neměl podnikatelského risika. Z toho dospívá pak stížnost k závěru, že st-l byl k firmě v poměru služebním.

Leč stížnosti nelze dáti za pravdu. — Proti vývodům stížnosti nutno poukázati k tomu, že uvedená zastupitelská smlouva, sjednaná mezi st-lem a firmou o akvirování objednávek na zboží za provisi, jest smlouvou dvoustrannou. Takové smlouvy již podle svého pojmu a právní povahy obsahují vzájemné povinnosti a závazky obou smluvních stran. Samostatnosti obchodního zástupce (jednatele, zprostředkovatele), jakým st-l podle obsahu smlouvy z 21. června 1923 byl, není na újmu, jestliže jsou v ní vymezeny určité jeho povinnosti, a je-li působnost jeho omezena místně na určité území nebo jinak věcně po určitých stránkách. Takováto omezení vyplývají přirozeně již z povahy věci samé, z podstaty a účelu zprostředkovatelské činnosti obchodního zástupce a ze smluvního poměru, do něhož osoba taková vstupuje. Vytýčují-li ona ujednání jako součást smlouvy určité meze, v nichž se st-l při uvedené své činnosti jednatelské podle těchto svých smluvních závazků musil pohybovati, a stanoví-li se jimi okruh jeho povinností a vůbec rámec jeho činnosti s určitými povinnostmi a výhradami pro firmu, jsou tato ustanovení jen výplní obsahu sjednané smlouvy. Taková smluvní ustanovení, resp. omezení, plynoucí ze samé podstaty dvoustranné smlouvy, nezakládají však o sobě ještě podřízenosti a vázanosti, charakterisující pojmově poměr služební a nečiní proto ještě obchodního zástupce (jednatele) nesamostatným zaměstnancem firmy, není-li tu zvláštních ustanovení, která by svědčila o jeho podřízenosti a vázanosti k rozkazům firmy (srv. Boh. A 7129/28 a 9144/31).

Ve shora uvedených momentech, které stížnost relevuje, nelze však ani jednotlivě ani v souhrnu jich shledati tyto podstatné pojmové znaky služebního poměru, zejména uváží-li se proti tomu souhlasné údaje st-le a zástupce firmy o samostatnosti st-lově při vyvíjení jeho akviziterské činnosti pro firmu, na které žal. úřad v nař. rozhodnutí poukázal.

Stížnost tvrdí také, že st-l neměl podnikatelského risika, z čehož dovozuje jeho nesamostatnost a existenci jeho služebního poměru k firmě. Činí tak neprávem.

St-l nebyl honorován za určitou práci, po nějakou dobu konanou, jak to má § 1151 o. z. o. na mysli, nýbrž jen za úspěch své zprostředkovatelské činnosti, totiž provisi z uskutečněné objednávky, jím zprostředkované. Jemu nedostalo se odměny za služby pro firmu vykonané, nehledíc k jejich výsledku, nýbrž jen tehdy, došlo-li k prodeji zboží, jeho prostřednictvím objednaného. Risiko sebe intensivnější, leč neúspěšné jeho činnosti zprostředkovatelské, šlo tedy na vlastní vrub st-lův. Podnikatelské risiko st-lovo spočívalo právě v tom, že jeho námaha mohla býti úplně marná, a on přes ztrátu času, práci a případné hotové výdaje, nedocílil odměny (provisi). Risiko jeho činnosti postihovalo tedy jeho. Mimo to podle výslovného ujednání měl dále ještě risiko 20% delcredere při dubiosních pohledávkách, v čemž dlužno spatřovati také podnikatelské risiko.

Vezme-li se náležitý zřetel k úmyslu smluvních stran, jak z obsahu smlouvy z 21. června 1923 proniká, a na celkový obraz činnosti st-lovy,



žal. úřadem zjištěné, nelze shledati, že by smlouva ta nebyla žal. úřadem náležitě oceněna, jak mu stížnost vytýká, ani že by nebyl spisový do-  
ložen a byl nelogický úsudek žal. úřadu, že mezi st-lem a firmou poměru  
služebního nebylo. Důsledkem toho není možno uznati důvodnou ani ná-  
mitku nezákonnosti nař. rozhodnutí.

### Č. 10.513.

**Živnostenské právo. — Dávky za úřední úkony:**  
**I. \* Prodejna živnosti výrobní není stálým místem provozovacím ve**  
**smyslu § 39 živn. ř., nýbrž skladem ve smyslu § 40 živn. ř. — II. \* Při-**  
**jetí oznámení o zřízení prodejny živnosti výrobní je podrobena dávce za**  
**úřední úkony podle sazby C pol. 11 vl. nař. č. 254/26 Sb.**

(Nález ze dne 2. května 1933 č. 1159/32.)

V ě c: Firma J. a spol., veř. obch. spol. v Praze proti zemskému  
úřadu v Praze o dávku za zřízení benzinových čerpacích stanic.

V ý r o k: S t í ž n o s t s e z a m í t á p r o b e z d ů v o d n o s t.

D ů v o d y: Výměrem z 26. července 1930 předsedal magistrát hlav.  
města Prahy veřejné obchodní společnosti J. a spol. v Praze podle zák.  
č. 53/25 a vl. nař. č. 254/26 mezi jiným i dávku za zřízení 20 čerpacích  
stanic v Praze (pobočných závodů) podle pol. C 11 úhrnem částkou  
4.000 Kč.

V odvoláních dovozovala st-lka, že benzinové čerpací stanice nejsou  
pobočnými závody ve smyslu § 40 živn. ř., nýbrž jsou to vedlejší skla-  
diště, resp. výdejny závodu hlavního, obstarávající bezpečné uložení  
benzinu a výdej na konsumenty. Nejsou prý samostatné, neboť jsou  
spravovány ústředním skladištěm v továrně v L. a pokud vydávají ben-  
zin za hotové, knihuje se tržba všech stanic v závodě hlavním. Tržba ně-  
kterých stanic je příliš nepatrná v poměru k rozsahu hlavního závodu,  
než aby mohly být považovány za pobočky hlavního závodu. Tyto ben-  
zinové pumpy jsou mechanické přístroje na automatické čepování ben-  
zinu a mají být tudíž považovány za automaty a nikoli za filiálky.

Toto odvolání zamítl žal. úřad nař. rozhodnutím z těchto důvodů:  
»Čerpací stanice je novodobé zařízení závodní k rozprodeji zboží, ob-  
dobné prodejnímu skladu. O jejím zřízení musí podnikatel učiniti ozná-  
mení živn. úřadu podle odst. 1 § 40 živn. ř. jako o zřízení skladu prodej-  
ního nebo pobočného závodu. Není tudíž benzinová čerpací stanice pou-  
hým skladištěm, určeným jen k uschování zboží, v němž se toto nepro-  
dává, tím méně pouhým automatem.«

Stížnost na toto rozhodnutí podaná dovozuje, že uvedené stanice jsou  
dodávkovým zařízením a že jsou bezprostřední součástí hlavního zá-  
vodu, který je spravuje a na ně dozírá, a že lze je považovat nejvýš za  
stálé provozovací místnosti podle § 39 živn. ř. Poněvadž jsou v téže obci  
jako závod hlavní, nespádají pod pojem vedlejšího závodu nebo skladu  
podle § 40 živn. ř., jehož zákonným předpokladem je, že se nalézá v jiné  
politické obci než závod hlavní.

O stížnosti uvažoval nss takto:

Podle položky C 11 vl. nař. z 22. prosince 1926 č. 254 Sb. vyměřuje